

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Rešaja vsak četrtlet in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge isvenavbršnje države 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kasak“ in „Kakovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta štev. 5, — Rokopisi se ne vračajo, — Upravništvo: Koroska cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije, — Inserate se plačujejo od enostopne petitvrste vs enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust, Inserati se sprejema do zveče jutraj, — Ne zaprete reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 8 strani. — Povest „Sot-rija“ se nahaja na 6. strani.

Slovenci in Hrvati.

V avstro-ogrski državi nas živi blizu 8 milijonov Hrvatov in Slovencev, torej več kakor Čehov, za polovico več kakor Poljakov, ravno toliko kakor Madžarov in kake 3 milijone manj nego Nemcev. Toda kako se ravna z nami in kako z omdajenimi narodnostmi? Madžari in Nemci imajo večpravice, kakor jim gre, Poljaki dobijo vse, kar želijo, tudi na Čehe se vedno bolj jemlje ozir. Le mi Jugoslovani, Hrvatje in Slovenci, ne dobimo v tej državi pravice in upliva, ki nam gre po našem številu, naši davčni moči in naši izobrazbi.

Zadnji čas so sicer mnogi avstro-ogrski politiki začeli uvidevati, da se nam godi krivica in da se mora odselej z nami boljše in pravičnejše nastopati. Toda to spoznanje še ni splošno. Treba je torej to spoznanje pospeševati. Eno izmed sredstev v ta namen je tudi obstrukcija v državnem in deželnem zboru. Ta prav glasno, da se razlega po celi državi in še preko njenih mej, opozarja vse meročajne činitelje, naj spremenijo svoje ravnanje z Jugoslovani. Slovenski liberalci in slogaši opravljajo le službo nemškutarjev, ako nastopajo v sedanjem času proti obstrukciji in tako uspravajo javnost v mnenje, da se nam Jugoslovanom dobro godi.

A ne samo avstro-ogrski politiki so postali pozorni na nas Jugoslovane, ampak tudi politiki izven države. v Angliji, Franciji, Rusiji, da zamolčimo balkanske države. V sedanjem času, ko se Avstrija toliko trudi za narodno in samostojno Albanijo, prileti marsikatera zbadljiva pušica na Avstrijo, češ, zakaj se ne briga vsaj toliko za narodne pravice svojih Jugoslovanov kakor za one tujih nam Albancev.

Naša politika mora biti potemtakem odselej tako urejena, da bomo stali v ospredju zanimanja avstro-ogrskosti. Bolj kakor kedaj poprej, moramo povdarjati pred svetom, kakšna krivica se nam godi glede narodnosti, kako malo se za nas gospodarski skrbi, kako se nas v izobraževanju z državnimi in deželnimi sredstvi zanemarija. Kdor sedaj zagovarja politiko, da se nam je treba postaviti v kot in le prosjati, ta ni Slovenec, ta je janičar, ki služi nasprotnikom svojega naroda.

Liberalci in slogaši, ako bi imeli res kaj ljubezni do naroda in skrbi za njegovo bodočnost, bi morali pustiti sedaj vse malenkostne strankarske prepire, ki so ob sedanji resnosti časa naravnost smešni, ter se postaviti ob našo stran, da jih peljemo v boj in po zmago za lepše čase Slovencev in Hrvatov.

Mir ali vojska.

V Londonu so pogajanja za mir med balkanskimi državami in Turčijo prekinjena, vendar zastopniki pogajajočih držav se niso vrnili domov, kakor bi bilo pričakovati, temveč so ostali v Londonu. Tudi vojska se ni nanovo pričela, kakor se je prej vedno grozilo za slučaj, da ostanejo pogajanja brezuspešna. Kako to? Splošno je prepričanje, da se hoče počakati, da pače Odrin, kajti potem bodo šla pogajanja mnogo hitreje naprej. Vendar moramo kot zvesti poročevalci tudi povedati, da v Carigradu ne manjka ljudi, ki hujskajo na novo vojsko proti balkanskim državam. Sicer ni zelo verjetno, da bi Turčija res zopet začela vojsko, vendar v tako napetih časih, kakor so sedaj, ni izključeno, da naredijo vodilne osebe nepremišljen korak, posebno, ako jim hujskači ne pustijo časa za mirno in trezno premišljevanje. Tudi velevlasti delajo na to, da Turčija ne naredi nobenih neumnosti, in niso opustile, da Turčijo prav krepko pokličejo k pameti.

Večjo nevarnost za mir pomeni v sedanjem trenutku spor med Rumunijo in Bolgarijo. Pred balkansko vojsko naši ministri niso mislili, da bi balkanske države mogle tudi zmagati, zato so obljubili Rumuniji za slučaj, da ostane mirna in se ne postavi proti Bolgarom ob stran Turkov, in za slučaj, da Bolgarija zmaga, od Bolgarije prostovoljno nekaj zemlje. Sedaj pa zahteva Rumunija plačilo svojega računa, predno je Bolgarija vsled zmage še kaj dobila. Pravijo tudi, da je Rumunija postala celo predrzna in zahteva toliko balgarske zemlje, da bi varnost Bolgarije močno trpela. Za Avstrijo je ta spor posebno neljub, ker se

ne bi rada ne Rumuniji ne Bolgariji zamerila, zato Avstrija posreduje. Tudi Rusiji je spor iz istih razlogov neljub. Toda iz Turčije se močno agitira za vojsko, kakor se sumi, z angleškim denarjem.

Spor Avstrije in Srbije pa je sedaj skoro da ne popolnoma poravnani. Srbija je res vse storila, kar je Avstrija želela. Sedaj pa bi bilo treba, da si Avstrija zopet pridobi srce Srbov in da pusti velik kos takozvane albanske dežele Srbom v last. Albanska prijaznost ali neprijaznost bo za Avstrijo brez pomena, ne tako prijaznost ali neprijaznost Srbov.

Velevlasti posredujejo.

Na sestanku poslaničkov velevlasti dne 9. t. m. v Londonu se je sestavil skupni posredovalni predlog za Turčijo. Turčiji se bo v tem predlogu svetovalo, naj sklone mir z balkanskimi državami. Besedilo je sestavil angleški državni tajnik Grey. Glede Drinopolja se je besedilo bistveno zelo omililo. Poslapiki bodo vsak za-se za svojo državo izročili besedilo posredovalnega predloga Turčiji. Ako bo Turčija odklonila predloge velevlasti, se bo položaj zopet posilnil in zopetna vojska na Balkanu je potem skoro neizogibna.

Glede vpliva posredovalnega koraka velevlasti se domneva, da se bo Turčija udala, ker bi je nadaljna vojna ne izpodila samo iz Evrope, ampak bi bilo tudi njeno azijsko ozemlje v nevarnosti. Evropske velevlasti že tudi razmišljajo o vprašanju azijske Turčije. Rusija ima že itak od nekdanj željo, se polastiti Armenije, ki je v lasti Turčije.

Spor med Bolgarijo in Rumunijo.

Rumunija dan za dnevom odločneje zahteva, da ji odstopi Bolgarija pokrajino Dobrudžo ob Donavi. Pogajanja, ki se vrše med bolgarskimi in rumunskimi državniki, še niso dovedla do sporazumljenja. Rumunija se dan za dnevom pripravlja, da udere z vojsko v Bolgarijo. Odredila je že dne 10. t. m. mobilizacijo. Rumunski ministrski svet je sklenil, staviti Bolgariji ultimatum (zadnje besedo), da Bolgarija tekom 48 ur izpolni rumunske zahteve zavoljo ureditve meje med obema državama. Rumunija tudi zahteva, da Bolgari razrušijo utrdbe pri Silistriji. Sumi se, da kakšna evropska velevlast ščeva Rumunijo proti Bolgariji. Rumunija svoje zahteve napram Bolgariji utemeljuje s tem, da se je ona med bolgarsko-turško vojsko držala nepristransko, ko bi lahko padla Rumuniji v hrbet. Rumunski minister Take Jonesku se sedaj pogaja v Londonu z bolgarskim pooblaščenecem Danevom. Poroča se, da namerava Rusija, če bi Rumunija napadla Bolgarijo, pomagati s svojo vojno silo Bolgarom. Rusko črnomoško brodovje je baje že dobilo povelje, naj odpluje proti rumunskemu obrežju.

Konzula Prohaska in Tahy sta se vrnila.

Avstrijska konzula Prohaska in Tahy sta dne 9. januarja odpotovala na svoji mesti: prvi v Prizren, drugi v Mitrovico. Odpotovala sta na povelje avstrijskega zunanjega ministra. Domenjeno je med našo monarhijo in Srbijo, da bodo, kakor hitro dopeta na svoji mesti, tamošnje srbske posadke izkazale avstrijski zastavi vojaške časti in tako dale zahtevano zaščitenje. V Prizrenu se je to zgodilo večeraj, v Mitrovici pa danes.

Položaj v Drinopolju.

V Drinopolju je, kakor poročajo listi, velika draginja. 1 kg kruha stane baje 8 pijastrov ali po naše 1 K 76 vin. Mesa pa sploh ni dobiti. Čuti se tudi pomanjkanje soli. Prebivalstvo zelo trpi radi pomanjkanja drv. Za kurjavo se rabi staro pohištvo in lesene stavbe. V mestu divjajo razne kužne bolezni. Vsak dan pribeži mnogo prebivalstva k bolgarskim in srbskim predstražam. Dosedaj je zbežalo iz Drinopolja k oblegalnim četam že nad 800 prebivalcev. — Nemški listi pa poročajo iz Carigrada, da je poslal nek Turek iz Drinopolja brezlično brzojavko, po kateri poroča, da je tam še dosti živih in da se bo trdnjava še dolgo branila. Ta carigradska novica nemških listov pa je malo verjetna, ker se tudi iz Mustafa-paše poroča, da je položaj v Drinopolju skrajno slab in da se je baje poveljnik Sukri-paša zopet začel pogajati z Bolgari radi predaže. Begunci iz Drinopolja pripovedujejo, da se vrše med tem lačnim mestnim prebivalstvom vedni spopadi na ulicah radi pomanj-

kanja. Vojaštvo nastopa proti tem nemirnim brezobzirno. Drinopoljski poveljnik Sukri-paša je zelo strog, surov in trdosrčen človek. Vsi mestni prebivalci ga sovražijo in kolnejo. Imenujejo ga „Deli-paša“, to je nori-paša. Star je 60 let, ima dolgo, belo brado, navzdol viseče brke, mrka lica, goste obrvi, izpod katerih sviga strašen in divji pogled. Sukri-paša se boji osveče, zaradi tega si ne upa stalno stanovati v eni in isti hiši, ampak se vedno seli z enega konca v drugega. — V Drinopolju je tudi mnogo ciganov, ki glede krutosti Turke celo prekašajo in trpinčijo kristjane, kolikor le morejo.

Skader.

Ker turška posadka v Skadru neprestano izpada, se je podal srbski major Peter Marković v spremstvu dveh častnikov pred skađrsko trdnjavo kot posredovalec. Sprejel ga je Ibrahim Talađ-bej. Posredovalci so vprašali, zakaj se skađrski poveljnik Hasan Rica-bej ne ozira na premirje. Hasan Rica-bej je po odposlaniku odgovoril, da ga carigradska vlada o srbskem premirju ni obvestila in naj se srbski posredovalci takoj umaknejo. — Iz Cetinja prihaja vest, da je med prestolonaslednikom Danilom in generalom Martinovičem, ki je poveljeval Črnogorcem pred Skadrom, nastalo neko nesporazumljenje in da hoče Martinović radi tega odstopiti. — V petek, dne 10. t. m., so turške čete na Tarabošu napadle prednje straže črnogorske južne armade, a Črnogorci so napad odbili. Topovi in puške so pokale cele 3 ure, ne da bi imeli Črnogorci kakšno škodo. — Begunci, ki vsak dan pribеžijo iz mesta k oblegovalnim črnogorskim četam, pripovedujejo, da je položaj v obleganem mestu nevzdržljiv.

Janina.

V mestu Janina, za Katerega se bojujejo Grki že več časa, trpijo prebivalci glad. Meščani in vojaki so primorani, se hraniti z ovsom in podobnimi krmili. Poveljnika Janine, Essad-pašo, so albanski veljaki že večkrat pozvali, naj se uda, in on je že tudi nameraval to storiti. A njegov brat, ki je poveljnik enega turškega polka v Janini, se je temu odločno zoperstavil. Celo mesto, čegar prebivalstvo je po večini krščansko, živi v velikem strahu. Kristjani so vedno izpostavljeni grdemu ravnanju in preganjanju. Bolnišnice in javna poslopja so prenapolnjena z ranjenci. Essad-paša je dal pred nekaj dnevi več Albancev in kristjanov, kateri so bili osumljeni vohunstva v prilog Grčiji, javno usmrtiti. General Sapuntzakis napada vsak dan turške postojanke, a utrdbe pri Bizaniji se ne dajo zavzeti. Janina ima za brambo že po naravi ugodno lego, ker se nahaja med jezerom in gorovjem. Mesto leži na severo-zapadni strani Janinskega jezera. V okolici se nahajajo 4 utrdbe: 12 km proti jugu Bizani, 11 km jugozahodno Durati, 7 km zahodu Sadoversa in 11 km jugozahodno Hardiki. V utrdbah imajo Turki 80 težkih topov. Med utrdbami je najvažnejša Bizani, ki stoji na gorskem vrhu in nadvladuje vse prehode, ki vodijo v Janino. Mesto je za Grke trd oreh, kakor Skader za Črnogorce; poleg tega pa še manjka Grkom vstrajnosti bolgarskega in črnogorskega vojaka. Janina je glavno mesto Epira in janinskega vilajeta ter je zelo važno trgovsko središče.

Albanija.

Ureditev meje te nove evropske državice prizadeva velevlastim mnogo težav. Avstro-Ogrska baje želi, da se priklopi Albaniji tudi mesta Skader, Prizren in Janina. Druge države zavzemajo zopet drugačno stališče. Rusija n. pr. zahteva, da pripade Skader Črni gori, Prizren Srbiji. Tudi vprašanje o kandidatu za knežji albanski prestol še ni rešeno. Javilo se je že tudi več kandidatov-ponudnikov, izmed katerih pa še nobeden ni našel milosti ne pri velevlastih ne pri Albancih. Albanskim kristjanom ni niti veliko za samoupravo Albanije, kakor so si jo zamislili albanski mohamedani, Skof v Draču in albanski krščanski prvaki iz Drača, Tirena, Kavaje, Kroje in drugih mest so zahtevali, da pridejo pod Črno goro, Srbijo in Grško. Albanski krščanski veljaki so se v to svrhu sešli pretečeni tečen v Valoni in so na svojem zborovanju sestavili skupno spomenico na ruskega carja in srbskega kralja. V tej spomenici opisujejo neznošno stanje kristjanov pod turško vlado: tudi bodoče mohamedanske nadvlade se krščanski Albanci nič kaj ne veselijo. Razmere so take, da se krist-

